

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता — पद पाठः

प्रथमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः

पुनराधानं

ॐ नमः परमात्मने । श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ

दे॒वा॒सु॒रा इति॑ दे॒व—अ॒सु॒राः । स॒यँ॒त्ता इति॑ सं—य॒त्ताः । आ॒स॒न्न । ते । दे॒वाः । वि॒ज॒य॒मि॒ति
वि—ज॒य॒म् । उ॒प॒य॒न्त॒ इत्यु॒प—य॒न्तः । अ॒ग्नौ । वा॒म॒म् । व॒सु । स॒म् । नी॒ति । अ॒द॒ध॒त॒ । इ॒द॒म् । उ॒ ।
नः । भ॒वि॒ष्य॒ति॒ । य॒दि॒ । नः । जे॒ष्य॒न्ति॒ । इति॑ । तत् । अ॒ग्निः । नी॒ति । अ॒का॒म॒य॒त॒ । तेन॑ । अ॒पे॒ति॒ ।
अ॒क्रा॒म॒त॒ । तत् । दे॒वाः । वि॒जि॒त्ये॒ति॒ वि—जि॒त्य॒ । अ॒व॒रु॒थ्स॒मा॒ना इत्य॑व—रु॒थ्स॒मा॒नाः ।
अ॒न्वि॒ति॒ । आ॒य॒न्न । तत् । अ॒स्य॒ । स॒ह॒सा॒ । ए॒ति॒ । अ॒दि॒थ्स॒न्त॒ । सः । अ॒रो॒दी॒त॒ । यत् । अ॒रो॒दी॒त॒ ।
तत् । रु॒द्रस्य॑ । रु॒द्र॒त्व॒मि॒ति॒ रु॒द्र—त्व॒म् । यत् । अ॒श्रु॒ । अ॒शी॒य॒त॒ । तत् । १ (५०) ॥ [१] ॥
र॒ज॒त॒म् । हि॒र॒ण्य॒म् । अ॒भ॒व॒त् । तस्मा॑त् । र॒ज॒त॒म् । हि॒र॒ण्य॒म् । अ॒द॒खि॒ण्य॒म् । अ॒श्रु॒ज॒मि॒त्य॒श्रु—
ज॒म् । हि॒ । यः । ब॒रु॒हि॒षि॒ । द॒दा॒ति॒ । पु॒रा । अ॒स्य॒ । स॒व्व॒थ्स॒रा॒दि॒ति॑ सं—व॒थ्स॒रा॒त् । गृ॒हे । रु॒द॒न्ति॒ ।
तस्मा॑त् । ब॒रु॒हि॒षि॒ । न । दे॒य॒म् । सः । अ॒ग्निः । अ॒ब्र॒वी॒त् । भा॒गी । अ॒सा॒नि॒ । अथ॑ । वः । इ॒द॒म् ।
इति॑ । पु॒न॒रा॒धे॒य॒मि॒ति॒ पु॒नः—आ॒धे॒य॒म् । ते॒ । के॒व॒ल॒म् । इति॑ । अ॒ब्रु॒व॒न्न । ऋ॒द॒ध्न॒व॒त् । ख॒लु । सः ।
इति॑ । अ॒ब्र॒वी॒त् । यः । म॒हे॒व॒त्य॒मि॒ति॒ म॒त्—दे॒व॒त्य॒म् । अ॒ग्नि॒म् । आ॒द॒धा॒ता इत्या॑—द॒धा॒तै॒ । इति॑ ।
तम् । पू॒षा । ए॒ति॒ । अ॒ध॒त्त॒ । तेन॑ । २ (५०) ॥ [२] ॥ पू॒षा । आ॒द॒ध्नो॑त् । तस्मा॑त् । पौ॒ष्णाः ।
प॒श॒वः । उ॒च्य॒न्ते॒ । तम् । त्व॒ष्टा॑ । ए॒ति॒ । अ॒ध॒त्त॒ । तेन॑ । त्व॒ष्टा॑ । आ॒द॒ध्नो॑त् । तस्मा॑त् । त्वा॒ष्टाः ।
प॒श॒वः । उ॒च्य॒न्ते॒ । तम् । म॒नुः । ए॒ति॒ । अ॒ध॒त्त॒ । तेन॑ । म॒नुः । आ॒द॒ध्नो॑त् । तस्मा॑त् । मा॒न॒व्यः ।
प्र॒जा इति॑ प्र—जाः । उ॒च्य॒न्ते॒ । तम् । धा॒ता । ए॒ति॒ । अ॒ध॒त्त॒ । तेन॑ । धा॒ता । आ॒द॒ध्नो॑त् । स॒व्व॒-

थ्स्र इति सं—वथ्स्रः। वै। धाता। तस्मात्। सँवथ्स्रमिति सं—वथ्स्रम्। प्रजा इति प्र—
जाः। पशवः। अनु। प्रेति। जायन्ते। यः। एवम्। पुनराधेयस्येति पुनः—आधेयस्य। ऋद्धिम्।
वेद। ३ (५०) ॥ [३] ॥ ऋद्धोति। एव। यः। अस्य। एवम्। बन्धुताम्। वेद। बन्धुमानिति
बन्धु—मान्। भवति। भागधेयमिति भाग—धेयम्। वै। अग्निः। आहित इत्या—हितः। इच्छ-
मानः। प्रजामिति प्र—जाम्। पशून्। यजमानस्य। उपेति। दोद्राव। उद्वास्येत्युत—वास्य।
पुनः। एति। दधीत। भागधेयेनेति भाग—धेयेन। एव। एनम्। समिति। अर्धयति। अथो इति।
शान्तिः। एव। अस्य। एषा। पुनर्वस्वोरिति पुनः—वस्वोः। एति। दधीत। एतत्। वै। पुन-
राधेयस्येति पुनः—आधेयस्य। नख्षत्रम्। यत्। पुनर्वसू इति पुनः—वसू। स्वायाम्। एव।
एनम्। देवतायाम्। आधायेत्या—धाय। ब्रह्मवर्चसीति ब्रह्म—वर्चसी। भवति। दर्भैः। एति।
दधाति। अयातयामत्वायेत्ययातयाम—त्वाय। दर्भैः। एति। दधाति। अद्ध्य इत्यत—भ्यः।
एव। एनम्। ओषधीभ्य इत्योषधि—भ्यः। अवरुद्धेत्यव—रुद्ध्य। एति। धत्ते। पञ्चकपाल इति
पञ्च—कपालः। पुरोडाशः। भवति। पञ्च। वै। ऋतवः। ऋतुभ्य इत्यृतु—भ्यः। एव। एनम्।
अवरुद्धेत्यव—रुद्ध्य। एति। धत्ते ॥ [४] ॥

(अशीयत तत् तेनवेद दर्भैः पञ्चविंशतिश्च)

॥ १ ॥

परेति। वै। एषः। यज्ञम्। पशून्। वपति। यः। अग्निम्। उद्वासयत इत्युत—वासयते।
पञ्चकपाल इति पञ्च—कपालः। पुरोडाशः। भवति। पाङ्कः। यज्ञः। पाङ्काः। पशवः। यज्ञम्।
एव। पशून्। अवेति। रुन्धे। वीरहेति वीर—हा। वै। एषः। देवानाम्। यः। अग्निम्। उद्वा-
सयत इत्युत—वासयते। न। वै। एतस्य। ब्राह्मणाः। ऋतायव इत्यृत—यवः। पुरा। अन्नम्।
अख्षन्न। पङ्क्यः। याज्यानुवाक्या इति याज्या—अनुवाक्याः। भवन्ति। पाङ्कः। यज्ञः। पाङ्कः।
पुरुषः। देवान्। एव। वीरम्। निरवदायेति निः—अवदाय। अग्निम्। पुनः। एति। ५ (५०)
॥ [५] ॥ धत्ते। शताख्षरा इति शत—अख्षराः। भवन्ति। शतायुरिति शत—आयुः। पुरुषः।
शतेन्द्रिय इति शत—इन्द्रियः। आयुषि। एव। इन्द्रिये। प्रतीति। तिष्ठति। यत्। वै। अग्निः।
आहित इत्या—हितः। न। ऋद्ध्यते। ज्यायः। भागधेयमिति भाग—धेयम्। निकामयमान इति

नि—कामयमानः। यत्। आग्नेयम्। सर्वम्। भवति। सा। एव। अस्य। ऋद्धिः। समिति।
 वै। एतस्य। गृहे। वाक्। सृज्यते। यः। अग्निम्। उद्वासयत इत्युत्—वासयते। सः। वाचम्।
 सःसृष्टमिति सं—सृष्टम्। यजमानः। ईश्वरः। अन्विति। पराभवितोरिति परा—भवितोः।
 विभक्तय इति वि—भक्तयः। भवन्ति। वाचः। विधृत्या इति वि—धृत्यै। यजमानस्य। अप-
 राभावायेत्यपरा—भावाय। ६ (५०) ॥ [६] ॥ विभक्तिमिति वि—भक्तिम्। करोति। ब्रह्म।
 एव। तत्। अक्ः। उपाङ्गश्चित्युप—अङ्गु। यजति। यथा। वामम्। वसु। विविदानः। गूहति।
 तादृक्। एव। तत्। अग्निम्। प्रतीति। स्विष्टकृतमिति स्विष्ट—कृतम्। निरिति। आह। यथा।
 वामम्। वसु। विविदानः। प्रकाशमिति प्र—काशम्। जिगमिषति। तादृक्। एव। तत्। विभ-
 क्तिमिति वि—भक्तिम्। उक्त्वा। प्रयाजेनेति प्र—याजेन। वर्षट्। करोति। आयतनादित्या—
 यतनात्। एव। न। एति। यजमानः। वै। पुरोडाशः। पशवः। एते इति। आहुती इत्या—हुती।
 यत्। अभितः। पुरोडाशम्। एते इति। आहुती इत्या—हुती। ७ (५०) ॥ [७] ॥ जुहोति।
 यजमानम्। एव। उभयतः। पशुभिरिति पशु—भिः। परीति। गृह्णाति। कृतयजुरिति कृत—
 यजुः। संभृतसंभार इति संभृत—संभारः। इति। आहुः। न। संभृत्या इति सं—भृत्याः। संभारा
 इति सं—भाराः। न। यजुः। कर्तव्यम्। इति। अथा इति। खलु। संभृत्या इति सं—भृत्याः।
 एव। संभारा इति सं—भाराः। कर्तव्यम्। यजुः। यज्ञस्य। समृद्ध्या इति सं—ऋद्ध्यै। पुन-
 निष्कृत इति पुनः—निष्कृतः। रथः। दस्विणा। पुनरुथस्यूतमिति पुनः—उथस्यूतम्। वासः।
 पुनरुथसृष्ट इति पुनः—उथसृष्टः। अनङ्गान्। पुनराधेयस्येति पुनः—आधेयस्य। समृद्ध्या इति
 सं—ऋद्ध्यै। सप्त। ते। अग्ने। समिध इति सं—इधः। सप्त। जिह्वाः। इति। अग्निहोत्रमित्यग्नि-
 होत्रम्। जुहोति। यत्रयत्रेति यत्र—यत्र। एव। अस्य। न्यक्तमिति नि—अक्तम्। ततः। ८
 (५०) ॥ [८] ॥ एव। एनम्। अवेति। रुन्धे। वीरहेति वीर—हा। वै। एषः। देवानाम्। यः।
 अग्निम्। उद्वासयत इत्युत्—वासयते। तस्य। वरुणः। एव। ऋणयादित्यृण—यात्। अग्नि-
 वारुणमित्याग्नि—वारुणम्। एकादशकपालमित्येकादश—कपालम्। अनु। निरिति। वपेत्।
 यम्। च। एव। हन्ति। यः। च। अस्य। ऋणयादित्यृण—यात्। तौ। भागधेयेनेति भाग—
 धेयेन। प्रीणाति। न। आर्तिम्। एति। ऋच्छति। यजमानः ॥ [९] ॥

(आऽपराभावायपुरोडाशमेतेआहुतीततःषड्विंशच्च)

॥ २ ॥

★

भूमिः। भूम्ना। द्यौः। वरिणा। अन्तरिखम्। महित्वेति महि—त्वा॥ उपस्थ इत्युप—
स्थे। ते। देवि। अदिते। अग्निम्। अन्नादमित्यन्न—अदम्। अन्नाद्यायेत्यन्न—अद्याय। एति।
दधे॥ एति। अयम्। गौः। पृश्निः। अकमीत्। असनत्। मातरम्। पुनः॥ पितरम्। च।
प्रयन्निति प्र—यन्न। सुवः॥ त्रिंशत्। धाम। वीति। राजति। वाक्। पतङ्गाय। शिश्रिये॥
प्रतीति। अस्य। वह। द्युभिरिति द्यु—भिः। अस्य। प्राणादिति प्र—अनात्। अपानतीत्यप—
अनती। अन्तः। चरति। रोचना॥ वीति। अख्यत्। महिषः। सुवः॥ यत्। त्वा। १०
(५०) ॥ [१०] ॥ क्रुद्धः। परोवपेति परा—उवप। मन्युना। यत्। अवर्त्या॥ सुकल्पमिति
सु—कल्पम्। अग्ने। तत्। तव। पुनः। त्वा। उदिति। दीपयामसि॥ यत्। ते। मन्युपरोस—
स्येति मन्यु—परोसस्य। पृथिवीम्। अन्विति। दध्वसे॥ आदित्याः। विश्वे। तत्। देवाः।
वसवः। च। समाभरन्निति सं—आभरन्न॥ मनः। ज्योतिः। जुषताम्। आज्यम्। विच्छिन्नमिति
वि—च्छिन्नम्। यज्ञम्। समिति। इमम्। दधातु॥ बृहस्पतिः। तनुताम्। इमम्। नः। विश्वे।
देवाः। इह। मादयन्ताम्॥ सप्त। ते। अग्ने। समिध इति सं—इधः। सप्त। जिह्वाः। सप्त।
११ (५०) ॥ [११] ॥ ऋषयः। सप्त। धाम। प्रियाणि॥ सप्त। होत्राः। सप्तधेति सप्त—धा।
त्वा। यजन्ति। सप्त। योनीः। एति। पृणस्व। घृतेन॥ पुनः। ऊर्जा। नीति। वर्तस्व। पुनः।
अग्ने। इषा। आयुषा॥ पुनः। नः। पाहि। विश्वतः॥ सह। रय्या। नीति। वर्तस्व। अग्ने।
पिन्वस्व। धारया॥ विश्वप्स्त्रियेति विश्व—प्स्त्रिया। विश्वतः। परि॥ लेकः। सलेक इति स—
लेकः। सुलेक इति सु—लेकः। ते। नः। आदित्याः। आज्यम्। जुषाणाः। वियन्तु। केतः।
सकेत इति स—केतः। सुकेत इति सु—केतः। ते। नः। आदित्याः। आज्यम्। जुषाणाः।
वियन्तु। विवस्वान्। अदितिः। देवजूतिरिति देव—जूतिः। ते। नः। आदित्याः। आज्यम्।
जुषाणाः। वियन्तु ॥ [१२] ॥

(त्वाजिह्वाः सप्तसुकेतस्ते नस्त्रयोदश च)

॥ ३ ॥

★

भूमिः । भूम्ना । द्यौः । वरिणा । इति । आह । आशिषेत्या—शिषा । एव । एनम् । एति । धत्ते । सर्पाः । वै । जीर्यन्तः । अमन्यन्त । सः । एतम् । कसर्णीरः । काद्रवेयः । मन्त्रम् । अपश्यत् । ततः । वै । ते । जीर्णाः । तनूः । अपेति । अघ्नत । सर्पराज्ञिया इति सर्प—राज्ञियाः । ऋग्भिरित्यृक्—भिः । गार्हपत्यमिति गार्ह—पत्यम् । एति । दधाति । पुनर्नवमिति पुनः—नवम् । एव । एनम् । अजरम् । कृत्वा । एति । धत्ते । अथो इति । पूतम् । एव । पृथिवीम् । अन्नाद्यमित्यन्न—अद्यम् । न । उपेति । अनमत् । सा । एतम् । १३ (५०) ॥ [१३] ॥ मन्त्रम् । अपश्यत् । ततः । वै । ताम् । अन्नाद्यमित्यन्न—अद्यम् । उपेति । अनमत् । यत् । सर्पराज्ञिया इति सर्प—राज्ञियाः । ऋग्भिरित्यृक्—भिः । गार्हपत्यमिति गार्ह—पत्यम् । आदधातीत्या—दधाति । अन्नाद्यस्येत्यन्न—अद्यस्य । अवरुद्ध्या इत्यव—रुद्ध्यै । अथो इति । अस्याम् । एव । एनम् । प्रतिष्ठितमिति प्रति—स्थितम् । एति । धत्ते । यत् । त्वा । क्रुद्धः । परोवपेति परा—उवप । इति । आह । अपेति । हुते । एव । अस्मै । तत् । पुनः । त्वा । उदिति । दीपयामसि । इति । आह । समिति । इन्धे । एव । एनम् । यत् । ते । मन्युपरोत्तस्येति मन्यु—परोत्तस्य । इति । आह । देवताभिः । एव । १४ (५०) ॥ [१४] ॥ एनम् । समिति । भरति । वीति । वै । एतस्य । यज्ञः । छिद्यते । यः । अग्निम् । उद्वासयत इत्युत—वासयते । बृहस्पतिवत्येति बृहस्पति—वत्य । ऋचा । उपेति । तिष्ठते । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । यज्ञम् । समिति । दधाति । वच्छिन्नमिति वि—छिन्नम् । यज्ञम् । समिति । इमम् । दधातु । इति । आह । सन्तत्या इति सं—तत्यै । विश्वे । देवाः । इह । मादयन्ताम् । इति । आह । सन्तत्येति सं—तत्य । एव । यज्ञम् । देवेभ्यः । अन्विति । दिशति । सप्त । ते । अग्ने । समिध इति सं—इधः । सप्त । जिह्वाः । १५ (५०) ॥ [१५] ॥ इति । आह । सप्तसप्तेति सप्त—सप्त । वै । सप्तधेति सप्त—धा । अग्नेः । प्रियाः । तनुवः । ताः । एव । अवेति । रुन्धे । पुनः । ऊर्जा । सह । रय्या । इति । अभितः । पुरोडाशम् । आहुती इत्या—हुती । जुहोति । यजमानम् । एव । ऊर्जा । च । रय्या । च । उभयतः । परीति । गृह्णाति । आदित्याः । वै । अस्मात् । लोकात् । अमुम् । लोकम् । आयन्न । ते । अमुष्मिन्न । लोके । वीति । अतृष्यन्न । ते । इमम् । लोकम् । पुनः । अभ्यवेत्येत्यभि—अवेत्य । अग्निम् । आधायेत्या—धाय । एतान् । होमान् । अजुहवुः । ते । आदधुवन्न । ते । सुवर्गमिति

सुवः—गम्। लो॒कम्। आ॒यन्न॒। यः। प॒रा॒चीन॑म्। पु॒नरा॒धेया॒दिति॑ पुनः—आ॒धेया॑त्। अ॒ग्निम्।
आ॒दधी॑तेत्या॑—दधी॑त्। सः। ए॒तान्। हो॒मान्। जुहु॑यात्। याम्। ए॒व। आ॒दि॒त्याः। ऋ॒द्धि॑म्।
आ॒दध्नु॑वन्न॒। ताम्। ए॒व। ऋ॒द्धो॒ति ॥ [१६] ॥

(सैतंदेवताभिरेवजिह्वाएतान्यञ्चविंशतिश्च)

॥ ४ ॥

★

उ॒प॒प्रय॑न्त॒ इत्यु॑प—प्र॒यन्तः॑। अ॒दध्व॑रम्। मन्त्र॑म्। वो॒चे॒म्। अ॒ग्नये॑॥ आ॒रे। अ॒स्मे इति॑। च॒।
शृ॒ण्व॒ते॥ अ॒स्य। प्र॒त्ना॒म्। अ॒न्विति॑। द्यु॒त॑म्। शु॒क्रम्। दु॒दु॒हे। अ॒ह॒यः॥ प॒यः। स॒ह॒स्र॒सामि॑ति॒
स॒ह॒स्र—सा॒म्। ऋ॒षि॑म्॥ अ॒ग्निः। मूर्धा॑। दि॒वः। क॒कु॒त्। प॒तिः। पृ॒थि॒व्याः। अ॒यम्॥ अ॒पा॒म्।
रे॒ता॑श्च॒सि। जि॒न्व॒ति॥ अ॒यम्। इ॒ह। प्र॒थ॒मः। धा॒यि। धा॒तृभि॑रिति॒ धा॒तृ—भिः॑। हो॒ता॑। यजि॑ष्ठः।
अ॒दध्व॑रेषु। ई॒ड्यः॥ यम्। अ॒प्र॒वा॒नः। भृ॒गवः॑। वि॒रु॒रुचु॑रिति॒ वि—रु॒रुचुः॑। वने॑षु। चि॒त्रम्।
वि॒भुव॑मिति॒ वि—भुव॑म्। वि॒शेवि॑श इति॒ वि॒शे—वि॒शे॥ उ॒भा। वा॒म्। इ॒न्द्रा॒ग्नी इती॑न्द्र—अ॒ग्नी।
आ॒हुव॑द्ध्यै॥ १७ (५०) ॥ [१७] ॥ उ॒भा। रा॒ध॒सः। स॒ह। मा॒दय॑द्ध्यै॥ उ॒भा। दा॒ता॒रौ॑। इ॒षाम्।
र॒यी॒णाम्। उ॒भा। वा॒ज॒स्य॑। सा॒तये॑॥ हु॒वे। वा॒म्॥ अ॒यम्। ते। यो॒निः। ऋ॒त्वियः॑। य॒तः।
जा॒तः। अ॒रो॒च॒थाः॥ तम्। जा॒नन्न॑। अ॒ग्ने॒। ए॒ति॑। रो॒ह॒। अथ॑। नः। व॒र्द्ध॒य॒। र॒यि॒म्॥ अ॒ग्ने॑।
आ॒यू॒श्चि॑। प॒व॒से॒। ए॒ति॑। सु॒व॒। ऊ॒र्ज॑म्। इ॒षम्। च॒। नः॥ आ॒रे। बा॒ध॒स्व॒। दु॒च्छु॒ना॑म्॥ अ॒ग्ने॑।
प॒व॒स्व॒। स्व॒पा॒ इति॑ सु—अ॒पाः॑। अ॒स्मे इति॑। व॒र्चः॑। सु॒वीर्य॑मिति॒ सु—वीर्य॑म्॥ दध॑त्। पो॒षम्।
र॒यि॒म्। १८ (५०) ॥ [१८] ॥ म॒यि॑॥ अ॒ग्ने॑। पा॒व॒क॒। रो॒चि॒षा॑। म॒न्द्रया॑। दे॒व॒। जि॒ह्वा॑॥
ए॒ति॑। दे॒वान्। व॒रि॒षे॒। य॒रि॒षे॒। च॒॥ सः। नः॑। पा॒व॒क॒। दी॒दि॒वः॑। अ॒ग्ने॑। दे॒वान्। इ॒ह॒। ए॒ति॑।
व॒ह॒॥ उ॒पे॒ति॑। य॒ज्ञम्। ह॒विः॑। च॒। नः॥ अ॒ग्निः॑। शु॒चि॒व्र॒त॒त॒म॒ इति॑ शु॒चि॒व्र॒त—त॒मः॑। शु॒चिः॑।
वि॒प्रः॑। शु॒चिः॑। क॒विः॑॥ शु॒चिः॑। रो॒च॒ते॒। आ॒हु॒त॒ इत्या॑—हु॒तः॥ उ॒दि॒ति॑। अ॒ग्ने॑। शु॒च॒यः॑। त॒व॒।
शु॒क्राः॑। भ्रा॒ज॒न्तः॑। ई॒र॒ते॒॥ त॒व॒। ज्योती॑श्चि॒। अ॒र्च॒यः॑॥ आ॒यु॒र्दा॒ इत्या॑युः—दाः॑। अ॒ग्ने॑। अ॒सि॑।
आ॒युः॑। म॒। १९ (५०) ॥ [१९] ॥ दे॒हि॒। व॒र्चो॑दा इति॒ व॒र्चः—दाः॑। अ॒ग्ने॑। अ॒सि॑। व॒र्चः॑। मे॒।
दे॒हि॒। त॒नू॒पा॒ इति॑ त॒नू—पाः॑। अ॒ग्ने॑। अ॒सि॑। त॒नुव॑म्। मे॒। पा॒हि॒। अ॒ग्ने॑। य॒त्। मे॒। त॒नुवा॑ः।
ऊ॒न॒म्। त॒त्। मे॒। ए॒ति॑। पू॒ण॒। चि॒त्रा॒व॒सो॒ इति॑ चि॒त्र—व॒सो॒। स्व॒स्ति॒। ते॒। पा॒र॒म्। अ॒शी॒य॒।

इन्धा॑नाः । त्वा॒ । श॒तम् । हिमा॑ः । द्यु॒मन्त॒ इति॑ द्यु—मन्तः॑ । समि॑ति । इ॒धीम॑हि । वय॑स्वन्तः । वय॑स्कृतमि॒ति वयः—कृत॑म् । यश॑स्वन्तः । य॒शस्कृत॑मि॒ति यशः—कृत॑म् । सु॒वीरा॑स॒ इति॑ सु—
वीरा॑सः । अदा॑भ्यम् ॥ अ॒ग्ने । स॒पत्न॑दंभ॒नमि॑ति स॒पत्न—दंभ॑नम् । व॒र्षि॑ष्ठे । अधी॑ति । नाके॑ ॥
समि॑ति । त्वम् । अ॒ग्ने । सूर्य॑स्य । व॒र्च॑सा । अ॒ग॒थाः । समि॑ति । ऋ॒षी॑णाम् । स्तु॒तेन॑ । समि॑ति ।
प्रि॒येण॑ । धाम्ना॑ ॥ त्वम् । अ॒ग्ने । सूर्य॑व॒र्चा इति॑ सूर्य—व॒र्चाः । अ॒सि । समि॑ति । माम् । आयु॑षा ।
व॒र्च॑सा । प्र॒जये॑ति प्र—जया॑ । सृ॒ज ॥ [२०] ॥

(आहुवद्ध्यैपोषं रयिमेवर्वसासप्तदश च)

॥ ५ ॥

★

समि॑ति । प॒श्या॑मि । प्र॒जा इति॑ प्र—जाः । अ॒हम् । इड॑प्रज॒स इतीड॑—प्र॒ज॒सः । मा॒न॒वीः ॥
स॒र्वाः । भ॒वन्तु॑ । नः । गृ॒हे ॥ अ॒भः । स्थ॒ । अ॒भः । वः । भ॒र्खी॑य । म॒हः । स्थ॒ । म॒हः । वः ।
भ॒र्खी॑य । स॒हः । स्थ॒ । स॒हः । वः । भ॒र्खी॑य । ऊ॒र्जः । स्थ॒ । ऊ॒र्जम् । वः । भ॒र्खी॑य । रे॒व॒तीः ।
र॒म॒ध्वम् । अ॒स्मिन्न॑ । लो॒के । अ॒स्मिन्न॑ । गो॒ष्ठ इति॑ गो—स्थे । अ॒स्मिन्न॑ । र॒ष्ये । अ॒स्मिन्न॑ ।
यो॒नौ । इ॒ह । ए॒व । स्त॒ । इ॒तः । मा । अ॒पेति॑ । गा॒त । ब॒ह्वीः । मे । भू॒यास्त॒ । २१ (५०) ॥ [२१] ॥
स॒हि॒तेति॑ सं—हि॒ता । अ॒सि । वि॒श्वरू॑पीरि॒ति वि॒श्व—रू॒पीः । ए॒ति । मा । ऊ॒र्जा । वि॒श । ए॒ति ।
गौ॒प॒त्येन॑ । ए॒ति । रा॒यः । पो॒षेण॑ । स॒हस्र॑पोषमि॒ति स॒हस्र—पो॒षम् । वः । पु॒ष्या॑सम् । म॒यि । वः ।
रा॒यः । श्र॒य॒न्ताम् ॥ उ॒पेति॑ । त्वा॒ । अ॒ग्ने । दि॒वेदि॑व इति॑ दि॒वे—दि॒वे । दो॒षाव॑स्त॒रिति॑ दो॒षा—
व॒स्तः । धि॒या । व॒यम् ॥ न॒मः । भ॒र॒न्तः । ए॒ति । इ॒म॒सि ॥ रा॒ज॒न्तम् । अ॒ध्व॒राणा॑म् । गो॒पा॒मिति॑
गो—पा॑म् । ऋ॒त॒स्य॑ । दी॒दि॒विम् ॥ व॒र्ध॑मानम् । स्वे । द॒मे ॥ सः । नः । पि॒ता । इ॒व । सू॒नवे॑ । अ॒ग्ने ।
सू॒पा॒यन॑ इति॑ सु—उ॒पा॒यनः॑ । भ॒व ॥ स॒र्व॒स्व । नः । स्व॒स्तये॑ ॥ अ॒ग्ने । २२ (५०) ॥ [२२] ॥
त्वम् । नः । अ॒न्त॒मः ॥ उ॒त । त्रा॒ता । शि॒वः । भ॒व । व॒रू॒थ्यः ॥ तम् । त्वा॒ । शो॒चि॒ष्ठ । दी॒दि॒वः ॥
सु॒म्नाय॑ । नू॒नम् । ई॒म॒हे । स॒खि॒भ्य इति॑ स॒खि—भ्यः ॥ व॒सुः । अ॒ग्निः । व॒सु॒श्रवा॑ इति॑ व॒सु—
श्रवाः ॥ अ॒च्छ॑ । न॒खि॒षे । द्यु॒म॒त्तम् इति॑ द्यु॒म॒त्—त॒मः । र॒यिम् । दाः ॥ ऊ॒र्जा । वः । प॒श्या॑मि ।
ऊ॒र्जा । मा । प॒श्य॒त । रा॒यः । पो॒षेण॑ । वः । प॒श्या॑मि । रा॒यः । पो॒षेण॑ । मा । प॒श्य॒त । इ॒डाः ।
स्थ॒ । म॒धुकृ॑त इति॑ म॒धु—कृ॑तः । स्यो॒नाः । मा । ए॒ति । वि॒श॒त । इ॒राः । म॒दः ॥ स॒हस्र॑पोष-

मिति सहस्र—पोषम् । वः । पुष्यासम् । २३ (५०) ॥ [२३] ॥ मयि । वः । रायः । श्रयन्ताम् ॥
तत् । सवितुः । वरेण्यम् । भर्गः । देवस्य । धीमहि ॥ धियः । यः । नः । प्रचोदयादिति प्र—
चोदयात् ॥ सोमानम् । स्वरणम् । कृणुहि । ब्रह्मणः । पते ॥ कर्षीवन्तमिति कर्षी—वन्तम् ।
यः । औशिजम् ॥ कदा । चन । स्तरीः । असि । न । इन्द्र । सश्वसि । दाशुषे ॥ उपोपेत्युप—उप ।
इत् । नु । मघवन्निति मघ—वन्न । भूयः । इत् । नु । ते । दानम् । देवस्य । पृच्यते ॥ परीति । त्वा ।
अग्ने । पुरम् । वयम् । विप्रम् । सहस्य । धीमहि ॥ धृषद्वर्णमिति धृषत्—वर्णम् । दिवेदिव इति
दिवे—दिवे । भेत्तारम् । भङ्गुरावत् इति भङ्गुर—वत् ॥ अग्ने । गृहपत इति गृह—पते । सुगृहपति-
रिति सु—गृहपतिः । अहम् । त्वया । गृहपतिनेति गृह—पतिना । भूयासम् । सुगृहपतिरिति सु—
गृहपतिः । मया । त्वम् । गृहपतिनेति गृह—पतिना । भूयाः । शतम् । हिमाः । ताम् । आशिष-
मित्या—शिषम् । एति । शासे । तन्तवे । ज्योतिष्मतीम् । ताम् । आशिषमित्या—शिषम् । एति ।
शासे । अमुष्मै । ज्योतिष्मतीम् ॥ [२४] ॥

(भूयास्तस्वस्तयेऽग्नेपुष्यासंधृषद्वर्णमेकान्नत्रिंशच्च)

॥ ६ ॥

★

अयज्ञः । वै । एषः । यः । असा मा । उपप्रयन्त इत्युप—प्रयन्तः । अदध्वरम् । इति । आह ।
स्तोमम् । एव । अस्मै । युनक्ति । उपेति । इति । आह । प्रजेति प्र—जा । वै । पशवः । उपेति ।
इमम् । लोकम् । प्रजामिति प्र—जाम् । एव । पशून् । इमम् । लोकम् । उपेति । एति । अस्य ।
प्रत्नाम् । अन्विति । द्युतम् । इति । आह । सुवर्ग इति सुवः—गः । वै । लोकः । प्रत्नः । सुवर्गमिति
सुवः—गम् । एव । लोकम् । समारोहतीति सं—आरोहति । अग्निः । मूर्धा । दिवः । ककुत् ।
इति । आह । मूर्धानम् । २५ (५०) ॥ [२५] ॥ एव । एनम् । समानानाम् । करोति । अथो
इति । देवलोकादिति देव—लोकात् । एव । मनुष्यलोक इति मनुष्य—लोके । प्रतीति । तिष्ठति ।
अयम् । इह । प्रथमः । धायि । धातृभिरिति धातृ—भिः । इति । आह । मुख्यम् । एव । एनम् ।
करोति । उभा । वाम् । इन्द्राग्नी इतीन्द्र—अग्नी । आहुवद्ध्यै । इति । आह । ओजः । बलम् ।
एव । अवेति । रुन्धे । अयम् । ते । योनिः । ऋत्वियः । इति । आह । पशवः । वै । रयिः । पशून् ।
एव । अवेति । रुन्धे । षड्भिरिति षट्—भिः । उपेति । तिष्ठते । षट् । वै । २६ (५०) ॥ [२६] ॥

ऋतवः । ऋतुषु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । षड्विंशति षट्—भिः । उत्तराभिरित्युत्—तराभिः ।
उपेति । तिष्ठते । द्वादश । समिति । पद्यन्ते । द्वादश । मासाः । सव्वत्सर इति सं—वत्सरः ।
सव्वत्सर इति सं—वत्सरे । एव । प्रतीति । तिष्ठति । यथा । वै । पुरुषः । अश्वः । गौः । जीर्यति ।
एवम् । अग्निः । आहित इत्या—हितः । जीर्यति । सव्वत्सरस्येति सं—वत्सरस्य । परस्तात् ।
आग्निपावमानीभिरित्याग्नि—पावमानीभिः । उपेति । तिष्ठते । पुनर्नवमिति पुनः—नवम् । एव ।
एनम् । अजरम् । करोति । अथो इति । पुनर्नवमिति । एव । उपेति । तिष्ठते । योगः । एव । अस्य ।
एषः । उपेति । तिष्ठते । २७ (५०) ॥ [२७] ॥ दमः । एव । अस्य । एषः । उपेति । तिष्ठते ।
याज्ञा । एव । अस्य । एषा । उपेति । तिष्ठते । यथा । पापीयान् । श्रेयसे । आहृत्येत्या—हृत्य ।
नमस्यति । तादृक् । एव । तत् । आयुर्दा इत्यायुः—दाः । अग्ने । असि । आयुः । मे । देहि । इति ।
आह । आयुर्दा इत्यायुः—दाः । हि । एषः । वर्चोदा इति वर्चः—दाः । अग्ने । असि । वर्चः । मे ।
देहि । इति । आह । वर्चोदा इति वर्चः—दाः । हि । एषः । तनूपा इति तनू—पाः । अग्ने । असि ।
तनुवम् । मे । पाहि । इति । आह । २८ (५०) ॥ [२८] ॥ तनूपा इति तनू—पाः । हि । एषः ।
अग्ने । यत् । मे । तनुवाः । ऊनम् । तत् । मे । एति । पूण । इति । आह । यत् । मे । प्रजाया इति
प्र—जायै । पशूनाम् । ऊनम् । तत् । मे । एति । पूरय । इति । वाव । एतत् । आह । चित्रावसो इति
चित्र—वसो । स्वस्ति । ते । पारम् । अशीय । इति । आह । रात्रिः । वै । चित्रावसुरिति चित्र—
वसुः । अव्युष्ट्या इत्यवि—उष्ट्रै । वै । एतस्यै । पुरा । ब्राह्मणाः । अभैषुः । व्युष्टिमिति वि—उष्ट्रिम् ।
एव । अवेति । रुन्धे । इन्धानाः । त्वा । शतम् । २९ (५०) ॥ [२९] ॥ हिमाः । इति । आह ।
शतायुरिति शत—आयुः । पुरुषः । शतेन्द्रिय इति शत—इन्द्रियः । आयुषि । एव । इन्द्रिये ।
प्रतीति । तिष्ठति । एषा । वै । सूर्मी । कर्णकावतीति कर्णक—वती । एतया । ह । स्म । वै । देवाः ।
असुराणाम् । शततरुहानिति शत—तरुहान् । तुहन्ति । यत् । एतया । समिधमिति सं—इधम् ।
आदधातीत्या—दधाति । वज्रम् । एव । एतत् । शतघ्नीमिति शत—घ्नीम् । यजमानः । भ्रातृ-
व्याय । प्रेति । हरति । स्तृत्यै । अछंबद्धारमित्यछंबट्—कारम् । समिति । त्वम् । अग्ने । सूर्यस्य ।
वर्चसा । अगथाः । इति । आह । एतत् । त्वम् । असि । इदम् । अहम् । भूयासम् । इति । वाव ।

ए॒तत् । आ॒ह । त्वम् । अ॒ग्ने । सूर्य॑वर्चा॒ इति॑ सूर्य॑—वर्चाः । अ॒सि । इति॑ । आ॒ह । आ॒शिष॑मित्या॒—
शिष॑म् । ए॒व । ए॒ताम् । ए॒ति । शा॒स्ते ॥ [३०] ॥

(मूर्द्धान॑श्च॒ष्टाए॒ष उ॒प तिष्ठ॑तेपा॒हीत्या॑ह॒शत॑म॒हश्च॑ षोड॒श च)

॥ ७ ॥

★

समि॑ति । प॒श्यामि॑ । प्र॒जा इति॑ प्र—जाः । अ॒हम् । इति॑ । आ॒ह । याव॑न्तः । ए॒व । ग्रा॒म्याः ।
प॒शवः॑ । तान् । ए॒व । अवे॑ति । रु॒न्धे । अ॒भः । स्थ । अ॒भः । वः । भ॒र्खी॑य । इति॑ । आ॒ह । अ॒भः ।
हि । ए॒ताः । म॒हः । स्थ । म॒हः । वः । भ॒र्खी॑य । इति॑ । आ॒ह । म॒हः । हि । ए॒ताः । स॒हः । स्थ ।
स॒हः । वः । भ॒र्खी॑य । इति॑ । आ॒ह । स॒हः । हि । ए॒ताः । ऊ॒र्जः । स्थ । ऊ॒र्जम् । वः । भ॒र्खी॑य ।
इति॑ । ३१ (५०) ॥ [३१] ॥ आ॒ह । ऊ॒र्जः । हि । ए॒ताः । रे॒वतीः॑ । र॒मद॑ध्वम् । इति॑ । आ॒ह ।
प॒शवः॑ । वै । रे॒वतीः॑ । प॒शून् । ए॒व । आ॒त्मन् । र॒मय॑ते । इ॒ह । ए॒व । स्त । इ॒तः । मा । अ॒पेति॑ ।
गा॒त । इति॑ । आ॒ह । ध्रु॒वाः । ए॒व । ए॒नाः । अ॒न॒पगा॑ इत्य॒न॒प—गाः । कु॒रुते॑ । इ॒ष्टक॑चिदिती॒ष्टक—
चि॒त् । वै । अ॒न्यः । अ॒ग्निः । प॒शुचि॑दि॒ति प॒शु—चि॒त् । अ॒न्यः । स॒ह॒हि॒तेति॑ सं—हि॒ता । अ॒सि ।
वि॒श्वरू॑पीरि॒ति वि॒श्व—रू॒पीः । इति॑ । व॒थ्स॑म् । अ॒भीति॑ । मृ॒शति॑ । उ॒पेति॑ । ए॒व । ए॒नम् । ध॒त्ते ।
प॒शुचि॑तमि॒ति प॒शु—चि॒त् । ए॒नम् । कु॒रुते॑ । प्रे॒ति । ३२ (५०) ॥ [३२] ॥ वै । ए॒षः । अ॒स्मात् ।
लो॒कात् । च्य॒वते॑ । यः । आ॒ह॒वनी॑यमि॒त्या—ह॒वनी॑यम् । उ॒प॒तिष्ठ॑त इत्यु॒प—तिष्ठ॑ते । गा॒र॒ह॒प॒त्य—
मि॒ति गा॒र॒ह—प॒त्यम् । उ॒पेति॑ । तिष्ठ॑ते । अ॒स्मिन् । ए॒व । लो॒के । प्र॒तीति॑ । तिष्ठ॑ति । अथो॑ इति॑ ।
गा॒र॒ह॒प॒त्याये॑ति गा॒र॒ह—प॒त्याय॑ । ए॒व । नी॒ति । हु॒ते । गा॒य॒त्रीभिः॑ । उ॒पेति॑ । तिष्ठ॑ते । तेजः॑ । वै ।
गा॒य॒त्री । तेजः॑ । ए॒व । आ॒त्मन् । ध॒त्ते । अथो॑ इति॑ । यत् । ए॒तम् । तु॒चम् । अ॒न्वाहे॑त्य॒नु—आ॒ह ।
स॒न्त॒त्या इति॑ सं—त॒त्यै । गा॒र॒ह॒प॒त्यमि॑ति गा॒र॒ह—प॒त्यम् । वै । अ॒न्वि॒ति । द्वि॒पाद् इति॑ द्वि—
पा॒दः । वी॒राः । प्रे॒ति । जा॒यन्ते॑ । यः । ए॒वम् । वि॒द्वान् । द्वि॒पदा॑भि॒रिति॑ द्वि—पदा॑भिः । गा॒र॒ह॒प॒त्य—
मि॒ति गा॒र॒ह—प॒त्यम् । उ॒प॒तिष्ठ॑त इत्यु॒प—तिष्ठ॑ते । ३३ (५०) ॥ [३३] ॥ ए॒ति । अ॒स्य । वी॒रः ।
जा॒यते॑ । ऊ॒र्जा । वः । प॒श्यामि॑ । ऊ॒र्जा । मा । प॒श॒य॒त । इति॑ । आ॒ह । आ॒शिष॑मित्या॒—शिष॑म् ।
ए॒व । ए॒ताम् । ए॒ति । शा॒स्ते । तत् । स॒वि॒तुः । वरे॑ण्यम् । इति॑ । आ॒ह । प्र॒सू॒त्या इति॑ प्र—सू॒त्यै ।
सो॒मान॑म् । स्वर॑णम् । इति॑ । आ॒ह । सो॒मपी॑थमि॒ति सोम॑—पी॒थम् । ए॒व । अवे॑ति । रु॒न्धे । कृ॒णु॒हि ।

ब्रह्मणः । पते । इति । आह । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म—वर्चसम् । एव । अवेति । रुन्धे । कदा । चन ।
 स्तरीः । असि । इति । आह । न । स्तरीम् । रात्रिम् । वसति । ३४ (५०) ॥ [३४] ॥ यः ।
 एवम् । विद्वान् । अग्निम् । उपतिष्ठत इत्युप—तिष्ठते । परीति । त्वा । अग्ने । पुरम् । वयम् । इति ।
 आह । परिधिमिति परि—धिम् । एव । एतम् । परीति । दधाति । अस्कन्दाय । अग्ने । गृहपत
 इति गृह—पते । इति । आह । यथायजुरिति यथा—यजुः । एव । एतत् । शतम् । हिमाः । इति ।
 आह । शतम् । त्वा । हेमन्तान् । इन्धिषीय । इति । वाव । एतत् । आह । पुत्रस्य । नाम । गृह्णाति ।
 अन्नादमित्यन्न—अदम् । एव । एनम् । करोति । ताम् । आशिषमित्या—शिषम् । एति । शासे ।
 तन्तवे । ज्योतिष्मतीम् । इति । ब्रूयात् । यस्य । पुत्रः । अजातः । स्यात् । तेजस्वी । एव । अस्य ।
 ब्रह्मवर्चसीति ब्रह्म—वर्चसी । पुत्रः । जायते । ताम् । आशिषमित्या—शिषम् । एति । शासे ।
 अमुष्मै । ज्योतिष्मतीम् । इति । ब्रूयात् । यस्य । पुत्रः । जातः । स्यात् । तेजः । एव । अस्मिन्न ।
 ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म—वर्चसम् । दधाति ॥ [३५] ॥

(ऊर्जँवो भरुषीयेतिप्रगार्हपत्यमुपतिष्ठतेवसतिज्योतिष्मतीमेकान्नत्रिंशच्च)

॥ ८ ॥

★

अग्निहोत्रमित्यग्नि—होत्रम् । जुहोति । यत् । एव । किम् । च । यजमानस्य । स्वम् । तस्य ।
 एव । तत् । रेतः । सिञ्चति । प्रजनन इति प्र—जनने । प्रजननमिति प्र—जननम् । हि । वै । अग्निः ।
 अथ । ओषधीः । अन्तंगता इत्यन्त—गताः । दहति । ताः । ततः । भूयसीः । प्रेति । जायन्ते ।
 यत् । सायम् । जुहोति । रेतः । एव । तत् । सिञ्चति । प्रेति । एव । प्रातस्तनेनेति प्रातः—तनेन ।
 जनयति । तत् । रेतः । सिक्तम् । न । त्वष्टा । अविकृतमित्यवि—कृतम् । प्रेति । जायते । यावच्छ
 इति यावत्—शः । वै । रेतसः । सिक्तस्य । ३६ (५०) ॥ [३६] ॥ त्वष्टा । रूपाणि । विकरो-
 तीति वि—करोति । तावच्छ इति तावत्—शः । वै । तत् । प्रेति । जायते । एषः । वै । दैव्यः ।
 त्वष्टा । यः । यजते । बह्वीभिः । उपेति । तिष्ठते । रेतसः । एव । सिक्तस्य । बहुश इति बहु—
 शः । रूपाणि । वीति । करोति । सः । प्रेति । एव । जायते । श्वःश्व इति श्वः—श्वः । भूयान् ।
 भवति । यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । उपतिष्ठत इत्युप—तिष्ठते । अहः । देवानाम् । आसीत् ।
 रात्रिः । असुराणाम् । ते । असुराः । यत् । देवानाम् । वित्तम् । वेद्यम् । आसीत् । तेन । सह । ३७

(५०) ॥ [३७] ॥ रात्रिम्। प्रेति। अविशन्न। ते। देवाः। हीनाः। अमन्यन्त। ते। अपश्यन्न। आग्नेयी। रात्रिः। आग्नेयाः। पशवः। इमम्। एव। अग्निम्। स्तवाम। सः। नः। स्तुतः। पशून्। पुनः। दास्यति। इति। ते। अग्निम्। अस्तुवन्न। सः। एभ्यः। स्तुतः। रात्रियाः। अधीति। अहः। अभीति। पशून्। निरिति। आर्जत्। ते। देवाः। पशून्। वित्त्वा। कामान्। अकुर्वत्। यः। एवम्। विद्वान्। अग्निम्। उपतिष्ठत् इत्युप—तिष्ठते। पशुमानिति पशु—मान्। भवति। ३८ (५०) ॥ [३८] ॥ आदित्यः। वै। अस्मात्। लोकात्। अमुम्। लोकम्। ऐत्। सः। अमुम्। लोकम्। गत्वा। पुनः। इमम्। लोकम्। अभीति। अब्ध्यायत्। सः। इमम्। लोकम्। आगत्येत्या—गत्य। मृत्योः। अबिभेत्। मृत्युसंयुत इति मृत्यु—संयुतः। इव। हि। अयम्। लोकः। सः। अमन्यत्। इमम्। एव। अग्निम्। स्तवानि। सः। मा। स्तुतः। सुवर्गमिति सुवः—गम्। लोकम्। गमयिष्यति। इति। सः। अग्निम्। अस्तौत्। सः। एनम्। स्तुतः। सुवर्गमिति सुवः—गम्। लोकम्। अगमयत्। यः। ३९ (५०) ॥ [३९] ॥ एवम्। विद्वान्। अग्निम्। उपतिष्ठत् इत्युप—तिष्ठते। सुवर्गमिति सुवः—गम्। एव। लोकम्। एति। सर्वम्। आयुः। एति। अभीति। वै। एषः। अग्नी इति। एति। रोहति। यः। एनौ। उपतिष्ठत् इत्युप—तिष्ठते। यथा। खलु। वै। श्रेयान्। अभ्यारूढ इत्यभि—आरूढः। कामयते। तथा। करोति। नक्तम्। उपेति। तिष्ठते। न। प्रातः। समिति। हि। नक्तम्। व्रतानि। सृज्यन्ते। सह। श्रेयान्। च। पापीयान्। च। आसाते इति। ज्योतिः। वै। अग्निः। तमः। रात्रिः। यत्। ४० (५०) ॥ [४०] ॥ नक्तम्। उपतिष्ठत् इत्युप—तिष्ठते। ज्योतिषा। एव। तमः। तरति। उपस्थेय इत्युप—स्थेयः। अग्नी(३)ः। न। उपस्थेया(३) इत्युप—स्थेया(३)ः। इति। आहुः। मनुष्याय। इत्। नु। वै। यः। अहरहरित्यहः—अहः। आहत्येत्या—हत्य। अथ। एनम्। याचति। सः। इत्। नु। वै। तम्। उपेति। ऋच्छति। अथ। कः। देवान्। अहरहरित्यहः—अहः। याचिष्यति। इति। तस्मात्। न। उपस्थेय इत्युप—स्थेयः। अथो इति। खलु। आहुः। आशिष इत्या—शिषे। वै। कम्। यजमानः। यजते। इति। एषा। खलु। वै। ४१ (५०) ॥ [४१] ॥ आहिताग्नेरित्याहित—अग्नेः। आशीरित्या—शीः। यत्। अग्निम्। उपतिष्ठत् इत्युप—तिष्ठते। तस्मात्। उपस्थेय इत्युप—स्थेयः। प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः। पशून्। असृजत्। ते। सृष्टाः। अहोरात्रे इत्यहः—रात्रे।

प्रेति॑ । अ॒वि॒श॒न्न । तान् । छन्दो॑भि॒रिति॑ छन्दः—भिः । अ॒न्विति॑ । अ॒वि॒न्द॒त् । यत् । छन्दो॑भि॒रिति॑ छन्दः—भिः । उ॒प॒तिष्ठ॑त् इत्युप—तिष्ठ॑ते । स्वम् । ए॒व । तत् । अ॒न्विति॑ । इ॒च्छ॒ति । न । तत्र । जा॒मि । अ॒स्ति । इति॑ । आ॒हुः । यः । अ॒ह॒र॒ह॒रि॒त्यहः—अ॒हः । उ॒प॒तिष्ठ॑त् इत्युप—तिष्ठ॑ते । इति॑ । यः । वै । अ॒ग्निम् । प्र॒त्यङ् । उ॒प॒तिष्ठ॑त् इत्युप—तिष्ठ॑ते । प्रतीति॑ । ए॒नम् । ओ॒ष॒ति । यः । परा॑ङ् । वि॒ष्वङ् । प्र॒जयेति॑ प्र—जया॑ । प॒शुभि॒रिति॑ प॒शु—भिः । ए॒ति । क॒वा॒तिर्य॑ङ्ङिति॑ क॒वा—तिर्य॑ङ्ङ । इ॒व । उ॒पेति॑ । तिष्ठ॑त् । न । ए॒नम् । प्र॒त्योष॑तीति॑ प्रति—ओष॑ति । न । वि॒ष्वङ् । प्र॒जयेति॑ प्र—जया॑ । प॒शुभि॒रिति॑ प॒शु—भिः । ए॒ति ॥ [४२] ॥

(सिक्तस्यसहभवतियोयत्वलु वैपशुभिस्त्रयोदश च)

॥ ९ ॥

★

म॒म । ना॒म । प्र॒थ॒मम् । जा॒त॒वे॒द इति॑ जा॒त—वे॒दः । पि॒ता । मा॒ता । च । द॒ध॒तुः । यत् । अ॒ग्ने॑ ॥ तत् । त्वम् । बि॒भृ॒हि । पु॒नः । ए॒ति । म॒त् । ऐ॒तो॒रि॒त्या—ए॒तोः । त॒व । अ॒हम् । ना॒म । बि॒भ॒रा॒णि । अ॒ग्ने॑ ॥ म॒म । ना॒म । त॒व । च । जा॒त॒वे॒द इति॑ जा॒त—वे॒दः । वा॒स॒सी इति॑ । इ॒व । वि॒व॒सा॒ना॒वि॒ति॑ वि—व॒सा॒नौ । ये इति॑ । च॒रा॒वः ॥ आ॒यु॒षे । त्वम् । जी॒व॒से । व॒यम् । य॒था॒य॒थ॒मिति॑ य॒था—य॒थम् । वि । प॒रीति॑ । द॒धा॒व॒है । पु॒नः । ते इति॑ ॥ न॒मः । अ॒ग्नये॑ । अ॒प्र॒ति॒वि॒द्वा॒येत्य॑प्र॒ति—वि॒द्वा॒य । न॒मः । अ॒ना॒धृ॒ष्टा॒येत्य॑ना—धृ॒ष्टा॒य । न॒मः । स॒म्रा॒ज इति॑ सं—रा॒जे ॥ अ॒षा॒ढः । ४३ (५०) ॥ [४३] ॥ अ॒ग्निः । बृ॒ह॒द्व॒या इति॑ बृ॒ह॒त्—व॒याः । वि॒श्व॒जि॒दि॒ति॑ वि॒श्व—जि॒त् । स॒ह॒न्त्यः । श्रेष्ठः । ग॒न्ध॒र्वः ॥ त्व॒त्पि॒तार॑ इति॑ त्व॒त्—पि॒तारः । अ॒ग्ने । दे॒वाः । त्वा॒मा॒हु॒त॒य इति॑ त्वा॒म्—आ॒हु॒त॒यः । त्व॒द्वि॒वा॒च॒ना इति॑ त्व॒त्—वि॒वा॒च॒नाः ॥ स॒मि॒ति॑ । मा॒म् । आ॒यु॒षा । स॒मि॒ति॑ । गौ॒प॒त्ये॒न । सु॒हि॒त इति॑ सु—हि॒ते । मा । धाः ॥ अ॒यम् । अ॒ग्निः । श्रेष्ठ॑त॒म इति॑ श्रेष्ठ—त॒मः । अ॒यम् । भ॒ग॒व॒त्त॒म इति॑ भ॒ग॒व॒त्—त॒मः । अ॒यम् । स॒ह॒स्र॒सा॒त॒म इति॑ स॒ह॒स्र—सा॒त॒मः ॥ अ॒स्मै । अ॒स्तु । सु॒वी॒र्य॑मि॒ति॑ सु—वी॒र्य॑म् ॥ म॒नः । ज्योतिः । जु॒ष॒ता॒म् । आ॒ज्य॑म् । वि॒च्छि॒न्न॒मिति॑ वि—छि॒न्नम् । य॒ज्ञम् । स॒मि॒ति॑ । इ॒मम् । द॒धा॒तु ॥ याः । इ॒ष्टाः । उ॒ष॒सः । नि॒मृ॒च इति॑ नि—मृ॒चः । च । ताः । स॒मि॒ति॑ । द॒धामि॑ । ह॒विषा॑ । घृ॒तेन॑ ॥ प॒र्य॒स्व॒तीः । ओ॒ष॒ध॒यः । ४४ (५०) ॥ [४४] ॥ प॒र्य॒स्व॒त् । वी॒रु॒धा॒म् । प॒र्यः ॥ अ॒पा॒म् । प॒र्य॒सः । यत् । प॒र्यः । तेन॑ । मा॒म् । इ॒न्द्र । स॒मि॒ति॑ । सु॒ज ॥ अ॒ग्ने॑ । व्र॒त॒प॒त इति॑ व्र॒त—प॒ते । व्र॒त॒म् । च॒रि-

ध्यामि। तत्। शकेयम्। तत्। मे। राख्यताम्॥ अग्निम्। होतारम्। इह। तम्। हुवे। देवान्।
यज्ञियान्। इह। यान्। हवामहे॥ एति। यन्तु। देवाः। सुमनस्यमाना इति सु—मनस्यमानाः।
वियन्तु। देवाः। हविषः। मे। अस्य॥ कः। त्वा। युनक्ति। सः। त्वा। युनक्तु। यानि। घर्मै।
कपालानि। उपचिन्वन्तीत्युप—चिन्वन्ति। ४५ (५०) ॥ [४५] ॥ वेधसः॥ पूष्णः। तानि।
अपीति। व्रते। इन्द्रवायू इतीन्द्र—वायू। वीति। मुञ्चताम्॥ अभिन्नः। घर्मः। जीरदानुरिति
जीर—दानुः। यतः। आत्तः। तत्। अगन्न। पुनः॥ इद्धम्। वेदिः। परिधय इति परि—
धयः। च। सर्वे। यज्ञस्य। आयुः। अनु। समिति। चरन्ति॥ त्रयस्त्रिंशदिति त्रयः—त्रिंशत्।
तन्तवः। ये। वितन्निर इति वि—तन्निरे। ये। इमम्। यज्ञम्। स्वधयेति स्व—धया। ददन्ते।
तेषाम्। छिन्नम्। प्रतीति। एतत्। दधामि। स्वाहा। घर्मः। देवान्। अपीति। एतु ॥ [४६] ॥

(अषाढोषधयौपचिन्वन्तिपञ्चचत्वारिंशच्च)

॥ १० ॥

★

वैश्वानरः। नः। ऊत्या। आ। प्रेति। यातु। परावत इति परा—वतः॥ अग्निः। उक्थेन।
वाहसा॥ ऋतावानमित्युत—वानम्। वैश्वानरम्। ऋतस्य। ज्योतिषः। पतिम्॥ अजस्रम्।
घर्मम्। ईमहे॥ वैश्वानरस्य। द॒सनाभ्यः। बृहत्। अरिणात्। एकः। स्वपस्ययेति सु—अप—
स्यया। कविः॥ उभा। पितरा। महयन्न। अजायत। अग्निः। द्यावापृथिवी इति द्यावा—
पृथिवी। भूरिरेतसेति भूरि—रेतसा॥ पृष्टः। दिवि। पृष्टः। अग्निः। पृथिव्याम्। पृष्टः। विश्वाः।
ओषधीः। एति। विवेश॥ वैश्वानरः। सहसा। पृष्टः। अग्निः। सः। नः। दिवा। सः। ४७ (५०)
॥ [४७] ॥ रिषः। पातु। नक्तम्॥ जातः। यत्। अग्ने। भुवना। व्यख्य इति वि—अख्यः।
पशुम्। न। गोपा इति गो—पाः। इर्यः। परिज्मेति परि—ज्मा॥ वैश्वानर। ब्रह्मणे। विन्दु।
गातुम्। यूयम्। पातु। स्वस्तिभिरिति स्वस्ति—भिः। सदा। नः॥ त्वम्। अग्ने। शोचिषा।
शोशुचानः। एति। रोदसी इति। अपृणाः। जायमानः॥ त्वम्। देवान्। अभिशस्तेरित्यभि—
शस्तेः। अमुञ्चः। वैश्वानर। जातवेद इति जात—वेदः। महित्वेति महि—त्वा॥ अस्माकम्।
अग्ने। मघवत्स्वेति मघवत्—सु। धारय। अनामि। खषत्रम्। अजरम्। सुवीर्यमिति सु—
वीर्यम्॥ वयम्। जयेम। शतिनम्। सहस्रिणम्। वैश्वानर। ४८ (५०) ॥ [४८] ॥ वाजम्।

अग्ने॑ । तव॑ । ऊ॒तिभि॑रित्यूति—भिः ॥ वै॒श्वान॑रस्य॑ । सु॒मता॑विति॑ सु—म॒तौ । स्या॒म । राजा॑ ।
 हि॒कम् । भुव॑नानाम् । अ॒भि॒श्री॑रित्य॑भि—श्रीः ॥ इ॒तः । जा॒तः । वि॒श्वम् । इ॒दम् । वी॒ति । च॒ष्टे ।
 वै॒श्वान॑रः । य॒त॒ते । सूर्ये॑ण ॥ अवे॑ति । ते । हे॒डः । व॒रु॒ण । नमो॑भिरिति॑ नमः—भिः । अवे॑ति ।
 य॒ज्ञेभिः॑ । ई॒महे॑ । ह॒विभि॑रिति॑ ह॒विः—भिः ॥ र॒ष्यन् । अ॒स्मभ्य॑मित्य॒स्म—भ्यम् । अ॒सुर॑ । प्र॒चेत॑
 इति॑ प्र—चे॒तः । राज॑न्न । ए॒ना॒सि । शि॒श्रथः॑ । कृ॒तानि॑ ॥ उ॒दि॒ति । उ॒त्त॒म॒मि॒त्यु॒त—त॒मम् ।
 व॒रु॒ण । पा॒शम् । अ॒स्मत् । अवे॑ति । अ॒ध॒मम् । वी॒ति । म॒द्भ्य॑मम् । श्र॒थाय॑ ॥ अथ॑ । व॒यम् ।
 आ॒दि॒त्य । ४९ (५०) ॥ [४९] ॥ ब्र॒ते । तव॑ । अ॒ना॒ग॒सः । अ॒दि॒तये॑ । स्या॒म ॥ द॒धि॒क्राव॑ण्ण
 इति॑ दधि—क्राव॑णः । अ॒का॒रि॒षम् । जि॒ष्णोः । अ॒श्व॒स्य । वा॒जिनः॑ ॥ सु॒र॒भि । नः । मु॒खा । क॒र॒त् ।
 प्रे॒ति । नः । आ॒यू॒षि । ता॒रि॒षत् ॥ ए॒ति । द॒धि॒क्रा इति॑ दधि—क्राः । श॒व॒सा । प॒ञ्च । कृ॒ष्टीः । सूर्यः॑ ।
 इ॒व । ज्यो॑तिषा । अ॒पः । त॒ता॒न ॥ स॒ह॒स्र॒सा इति॑ स॒ह॒स्र—साः । श॒त॒सा इति॑ श॒त—साः । वा॒जी ।
 अ॒र्वा । पृ॒ण॒क्तु । म॒द॒ध्वा । स॒मि॒ति । इ॒मा । व॒चा॒सि ॥ अ॒ग्निः । मूर्धा॑ । भुवः॑ ॥ म॒रु॒तः । य॒त् । ह ।
 वः । दि॒वः । सु॒म्ना॒यन्त॑ इति॑ सु॒म्न—यन्तः॑ । ह॒वाम॑हे ॥ ए॒ति । तु । नः । ५० (५०) ॥ [५०] ॥
 उ॒पे॒ति । ग॒न्त॒न ॥ या । वः । श॒र्म । श॒श॒मा॒नाय॑ । स॒न्ति । त्रि॒धा॒तूनी॑ति॑ त्रि—धा॒तूनि॑ । दा॒शुषे॑ ।
 य॒च्छ॒त । अ॒धि ॥ अ॒स्मभ्य॑मित्य॒स्म—भ्यम् । ता॒नि । म॒रु॒तः । वी॒ति । य॒न्त । र॒यिम् । नः ।
 ध॒त्त । वृ॒षणः॑ । सु॒वी॒र॒मि॒ति सु—वी॒रम् ॥ अ॒दि॒तिः । नः । उ॒रु॒ष्य॒तु । अ॒दि॒तिः । श॒र्म । य॒च्छ॒तु ॥
 अ॒दि॒तिः । पा॒तु । अ॒ह॒सः ॥ म॒हीम् । उ॒ । स्वि॒ति । मा॒तर॑म् । सु॒व्र॒ता॒ना॒मि॒ति सु—व्र॒ता॒नाम् ।
 ऋ॒त॒स्य॑ । प॒त्नीम् । अ॒व॒से । हु॒वे॒म ॥ तु॒वि॒र॒ष॒त्रा॒मि॒ति तु॒वि—र॒ष॒त्राम् । अ॒ज॒र॒न्ती॑म् । उ॒रू॒ची॑म् ।
 सु॒श॒र्मा॑ण॒मि॒ति सु—श॒र्मा॑णम् । अ॒दि॒तिम् । सु॒प्र॒णी॑ति॒मि॒ति सु—प्र॒णी॑तिम् ॥ सु॒त्रा॒मा॑ण॒मि॒ति सु—
 त्रा॒मा॑णम् । पृ॒थि॒वी॑म् । द्या॒म् । अ॒ने॒ह॒सम् । सु॒श॒र्मा॑ण॒मि॒ति सु—श॒र्मा॑णम् । अ॒दि॒तिम् । सु॒प्र॒णी॑-
 ति॒मि॒ति सु—प्र॒णी॑तिम् ॥ दै॒वी॑म् । ना॒वम् । स्व॒रि॒त्रा॒मि॒ति सु—अ॒रि॒त्राम् । अ॒ना॒ग॒सम् । अ॒र॒-
 व॒न्ती॑म् । ए॒ति । रु॒हे॒म । स्व॒स्तये॑ ॥ इ॒माम् । स्वि॒ति । ना॒वम् । ए॒ति । अ॒रु॒हम् । श॒ता॒रि॒त्रा॒मि॒ति
 श॒त—अ॒रि॒त्राम् । श॒त॒स्फा॒मि॒ति श॒त—स्फा॒म् ॥ अ॒च्छि॒द्राम् । पा॒र॒यि॒ष्णुम् ॥ [५१] ॥

(दिवा ससहस्रिणवैश्वानरादित्य तू नोऽनेहसं सुशर्माण मेकान्नविंशतिश्च)

॥ ११ ॥

॥ हरिः ॐ ॥

प्रथमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः — पद पाठः — समाप्तः

अनुवाकाः	पञ्चशत्यः
११	५१

ॐ